

HAYROLA

Doğukan İŞLER

Ey gönül bir derde düş kim anda dermân gizlidir

Eşrefoğlu Rûmî

Hayat, tevil edilmemiş rüyaların mezarlığıdır. Üzeri toprakla örtülmüş tüm yaşamlar, sırlı günlerin saatlerinin durmasıyla, daha derin bir uykuya dalmışlardır. Rüya görmeye devam ederler toprağın metrelerce altında. İşte o gördükleri rüyalar da, bizim şimdiki hayatımızın pratik karşılığıdır. Bir zaman gelip de tüm âlem rüyalarını bir kenara bırakıp uyanınca, herkes rüyasında gördüğü hemen hemen tüm insanlardan nasıl da kaçacaktır bir bilseniz! Ama bazı insanlar da vardır ki rüyamız da, rüyamızın tevili de, uykumuz da, uyanıklığımız da onlardır; bizler farkında olsak da olmasak da...

Tarihi belirsiz bir zamanda zuhur eden bu hikâye, iş bu insanlardan bir insanı rüyamızda dahi olsa görmeye vesile olur inşallah:

Günlerden bir gün, karlı bir sabaha uyanmış tüm şehir-i İstanbul. (Uyanmak yerine, uyku içre bir daha uyusaydı keşke ya... Ah İstanbul, kim tevil edebilir ki senin rüyalarını!) Bacası tüten evler ne mutluymuş, ne şükür, çok şükür, pek şükürmüş... Ama ya yakacak bir dal odunu, bir torba kömürü olmayan gariban ne yapsın? Kar bu, soğuk bu, hiç zengin fakir ayırmaz ki! Sen de belki pek seversin sevgili okur karın yağmasını; kartopu oynayayım dersin, kardan adam yapayım dersin... Ah ne güzel! Fakat sana güzel gelen bu kar, cebinde parası az olanın yüzünü pek de güldürmez maalesef. Ama şunu da unutma ki, sırf bu yüzden hiçbir gariban isyan falan da etmez! Yine

sen isyan edersin sevgili okur; kar yağıp yollar kapanınca, özhakikihas deriden pabuçların çamur olunca, lüks evine girerken ayağın kayıp yere kapaklanınca... Sen yok musun sevgili okur, ah sen!

Gelgelelim, hikâyemizin kahramanı Balıkçı Osman da bu gariplerden bir garipmiş işte... Kaç gündür cebine giren para, tuttuğu bir iki balığı satıp da aldığı bir somun ekmek parasından fazlası değilmiş. Bu parasızlık içinde nasıl odun alsın da çoluk çocuk rahatça ısınsınlar evde? Hele kömür! Boşuna dememişler ya göbek adına “Kara Elmas” diye. Doğalgaz desen, onun Allah katında halk edildiğini daha bilen bile yok o devirde...

Balıkçı Osman ne yaparmış peki bilir misiniz? Eminönü civarında balık tuttuktan sonra, vakit akşam olunca, tabana kuvvet Cağaloğlu yokuşundan taa Beyazıt’a kadar geze geze tırmanmış. Neden mi? Çünkü o vakitler tüm kitapçılar, gazeteler ve matbaalar Dersaadet’in bu mıntıkasında imiş. Bizim gariban Balıkçı Osman da buralarda gezer; kar kıyamet, soğuk ayaz demeden ne kadar çöpe atılmış ya da atılacak kâğıt varsa toplarmış. Toplarmış ki, akşam gitsin de hanesine, sobasında yaksın. Yaksın da hanımı, çoluğu çocuğu bir güzel ısınsın...

Neyse, pek de uzatmamak gerek böyle hüzünbaz şeyleri. Sonuçta, aynayı tutunca yüzümüze kendimizden gayrısını göremiyorsak, kalbimiz tümünden hüzün olmuş da, “Ah!” diyecek iki satır yeri bile kalmamıştır zaten...

Bir zaman Balıkçı Osman, yine böyle kâğıt toplaya toplaya giderken, karlara bata çıka, gelmiş Beyazıt Sahaflar Çarşısı’na. Çuvalına doldurduğu kâğıtlara daha daha kâğıtlar eklemek üzere her sahafın kapısında durmaya başlamış. Hemen hemen her akşam uğradığı bu çarşıda, kendisine göre tanzim ettiği bir dükkân dolaşma sırası varmış Balıkçı Osman’ın. Zaten herkes de onu tanır, geleceği saati az çok tahmin edebildikleri için de hazır ederlermiş işe yaramaz kâğıtlarını.

Lakin bir sahaf varmış ki, Balıkçı Osman ne zaman gelse hep kapısını kapalı bulurmuş. Tüm dükkânlar açıkken, neden bu sahaf böyle erkenden kapanır bilmezmiş. Kimselere de sormazmış, esrarengiz bir şekilde kapısının önünden her geçtiğinde içinde daha önce hiç bilmediği bir garip boşluğun dürtüldüğünü hissettiği bu sahafın böyle erken kapanmasının hikmetini.

O zaman ey sevgili okur kardeş! Arzu edersen, biraz bu sahaftan da bahsedeyim zatıalilerinize:

(Ama dersenez ki, “Yahu arkadaş, amma sıktın bizi! Çözöver şu dilini de, kısa yoldan anlativer derdini!” diye, işte o zaman kudret sizin. Hemen

bırakıverin okumayı burada. Gördüğünüz birçok rüya gibi, bu hikâyeyi de okuduktan hemen sonra unutup gideceksiniz nasılsa. Varsayın ki, bu hikâye de rüyalardan bir rüya işte...)

Balıkçı Osman'ın Beyazıt Sahaflar Çarşısı'na her geldiğinde kapalı olan bu sahaf, bilenler bilir, namına "Hayrola Baba" derler bir âdemin imiş. Öyle elini sallasan ellisi olan bir âdem değilmiş fakat; tabiricaizse, *Sahibü'l Esrar* olan zatışeriflerden bir ulu kişiymiş elbette. Zatışahaneleri rüyalar âlemine öyle vakıf biriymiş ki, kim rüyasında ne görürse görsün ayırt etmez, ilk iş hemen onun kapısına koşar da anlatırmış rüyasını. "Hayrola Baba" nam Rüstem Yahya Efendi, kiminin rüyasını hemen oracıkta tevil eder, kiminin rüyasına sadece güler geçer, kiminin rüyasının da kendisine iltifat edilsin diye yalanlarla şişirilmiş olduğunu anlar ve onu cümle âlemin maskarası edermiş! Yeri geldiğinde pek sert ve celal sahibi, yeri geldiğinde de muzipler muzibi bir tatlı tonton pirifâniymiş anlayacağız...

(Fakat şimdi, "Ya hu, böyle övgülere mazhar bir ulu zat madem bu Efendi, neden sahaflık gibi basit ve dünyalık bir işle iştigal eder?" diye sorsanız, size tek yanıtlım, az evvel dem vurduğum o aynayı tekrar yüzünüze tutmanız olabilir ancak! Ey azizim sevgili okur; sen de bu hikâyenin matbu olduğu bu dergiyi/kıtabı almakla, sahaflık mesleği ile bir bağ kurduğunun farkında değil misin? Demek ki biraz daha irade kılsan, sen de bu yol üzerinden dahi nice sırlara mazhar olabilirsin! Eee, o kadarını da mı biz söyleyelim canım kardeşim...)

Peki, Rüstem Yahya Efendi'nin sahafı neden mi diğer dükkânlardan daha evvel kapanırmış? Ey okur, bize aman ver burada. Burayı karanlık bir nokta olarak bırakalım; bırakalım ki, uyanınca "Hayırdır inşallah?" diye kendi kendine sorduğun bir rüya gibi tatlısın hikâyemiz bir nebze de olsa! Hikâyenin dışına çıkıp, "öykü" tadında birçok gevezelik yaparak, yeterince uzattık zaten mevzuyu nasılsa...

Fakat o akşam; yani Balıkçı Osman'ın gördüğü bir rüya üzere "Hayırdır inşallah?" diye uyandırdığı uykusundan sonra başlayan gününün akşamı, "Hayrola Baba" Rüstem Yahya Efendi'nin dükkânı ilk defa açkımış!

Zavallı Balıkçı Osman... Öyle bir sevinmiş ki bu işe! Birkaç top kâğıt fazladan götürceğini düşünmüş evine, nasıl neşe dolmuş içi. Tabii öte yandan da sahibini hiç tanımadığı ama önünden her geçtiğinde de içinde bir garip boşluğun... Atmış adımını eşikten:

– Selamünaleyküm Efendi... Bir arzum vardır, kolaydır hem çaresi...

Kapının hemen karşısında, büyükçe bir masanın arkasında oturan Rüstem Yahya Efendi, eşiğin öte yanında eli kolu bağlı şekilde duran bu genç ve edepli adamı görünce, yüzünde açan güllerle, bir beyitin ilk mısrası gibi kulağa hoş gelen bu cümleyi şöyle karşılamış:

– Söyle hemen cancağızım, nedir gönlün yâresi!

Balıkçı Osman da, bu güler yüzlü adamın bu şen şiirli sözünü duyunca, hiç bozmamış elbette ahengi. Başlamışlar şiir gibi karşılıklı bir sohbeta:

- Gönlümüz şükür eder, fakat biraz donmakta...
- Derdin soğuktan mıdır, bak sobamız yanmakta!
- Efendim çok şükür, soğuk da bir nimettir...
- O zaman donmayasın, şükür bir kıyafettir!
- Fakat evde hanımım, çocuklar sıcak ister...
- Sen onları seversen, onlar başka ne ister!
- Ben bir garip balıkçı, cebimde pek liram yok...
- Lira da gelir geçer, üzülme sen buna çok!
- Kâğıt toplar evime, sobada onu yakarım...
- Bizde ondan bol ne var, gir içeri bakalım!

Rüstem Yahya Efendi bu sohbeti pek sevmiş olacak, sesli sesli bir gülümüş ki, sormayın! Ama Balıkçı Osman, mahcup duruyormuş hâlâ. Sahaftan içeriye başı öne eğik bir şekilde bir iki adım atmış. Atmış atmasına ama sonrasında kafasını yavaşça kaldırıncaya ne görsün! Bir sağa döndürmüş başını, bir sola...

Aman aman! Balıkçı Osman şu an ilk defa adımını attığı bu sahafı, bu dükkânı öyle iyi tanıyormuş ki! Kendini tutamadan bağırıvermiş:

– Aman ya Rabbim! Burası burası... Rüyamda gördüğüm yer burası!

Balıkçı Osman o kadar çok şaşırılmış ki bu duruma, aklı başından gidecekmiş az kalsın! Düşünsenize; daha önce hiç ayak basmadığınız bir yeri görüyorsunuz rüyanızda ve ertesinde de o daha önce hiç atmadığınız adımı atıveriyorsunuz işte rüyanızdan başka hiç görmediğiniz o yere...

Hayretler içinde yüzen Balıkçı Osman'ın bu hayret denizinde boğulup gitmesine gönlü elvermeyen Rüstem Yahya Efendi, gür sesiyle dalgalandırmış etrafı:

– Hayrola inşaallah!

Balıkçı Osman, gözlerini fal taşı gibi açmış, hayret bir şekilde koyulmuş rüyasını anlatmaya:

– Aman Efendi! Allah hayırlara vesile kılsın, tamı tamına da burayı gördüm rüyamda... Yine böyle bir akşam vakti, kâğıt toplamak için çıkmışım yine yokuşu da, gelmişim Beyazıt'a. Sahaflar Çarşısı'na giriyorum ama tek tek dükkânları dolaşmıyorum bu sefer, hemen “Bismillah!” deyip bu dükkâna giriyorum. Sonra...

Tam bu sırada namdîğer Hayrola Baba, yani bizim Rüstem Yahya Efendi, az evvelden beri sağ avucunun içinde oynayıp durduğu şeyi uzatıvermiş Balıkçı Osman'a :

– Sonra ben de sana bunu mu hediye ediyordum yoksa?

İşte aynen böyle demiş ve sağ elindeki kırmızı keseyi Balıkçı Osman'ın eline sıkıştırıvermiş. Gülen gözlerini diktiği Balıkçı Osman ise âdeta şok olmuş bu durum vaziyetinin karşısında. Diğer taraftan da gözlerinin yaşlarla dolmasına engel olamamış...

Tahmin edeceğiniz gibi, o kırmızı kesenin içinde Balıkçı Osman'ın ailesinin hiç üşümeyeceği bir kış geçirecekleri; hatta daha nice nice kışlar geçirecekleri kadar çok altın varmış!

Rüstem Yahya Efendi bırakın Balıkçı Osman'a rüyasının tamamını anlattırıp sonra da tevil etmeyi, Balıkçı Osman'ın hem rüyası, hem tevil hem gerçeği hem düşü hem geleceği hem şimdisi olmuş. Balıkçı Osman da altın dolu keseyi açıp da gözlerinden akan yaşlar altınların nazenin pırıltılarına dökülünce, Hayrola Baba'nın sırrı ile öyle bir sayha koparmış ki; sevinç ile, aşk ile, aşk ola...

İşte tam o sırada, Balıkçı Osman'ın hanımı ve çocukları, bir rüyaya uyanmak üzere, buza kesen evlerinde öyle tatlı bir uykuya dalmışlar ki...

Donakalmış kalpleri.